

Monter instrumentów muzycznych

731205

Inna nazwa zawodu: instrumentarz muzyczny

Zadania i czynności

Podstawowym celem pracy montera instrumentów muzycznych, a właściwiej instrumentarza muzycznego jest wyrób i naprawa różnego rodzaju instrumentów muzycznych, m.in. organów, fisharmonii, fortepianów - pianin, klawesynów, skrzypiec, wiolonczel, kontrabasów, gitar, harf, trąbek, puzonów, fletów, klarnetów, obojów, saksofonów, bębnow, werbli, dzwonów, ksylofonów, wibrafonów, celest, harmonii, akordeonów, harmonijek ustnych, fisharmonii oraz pokrewnych.

Do przykładowych czynności wykonywanych przez instrumentarza muzycznego należy projektowanie konstrukcji i założeń akustycznych, wykonywanie rysunków technicznych i roboczych lub - w wypadku napraw - ekspertyza stanu technicznego: wad, zużycia, braków i uszkodzeń. W swojej pracy instrumentarz muzyczny jest jednocześnie stolarzem, ślusarzem, introligatorem, lakiernikiem. Wykonawstwo wymaga znajomości obszernego asortymentu surowców, półfabrykatów, akcesoriów, artykułów pomocniczych - większości występujących rodzajów drewna, metali, blach, skór, filców, tkanin, lakierów, klejów, kości (słoniowej lub mamuciej), gumy, tworzyw sztucznych, i innych.

Instrumentarz musi starannie dobrać materiał (do produkcji lub naprawy) pod względem właściwości mechanicznych i muzycznych (odpowiednie gatunki drewna i metalu). Wykonuje prace stolarskie-meblowe, jak i galanteryjne (precyzyjne). W tym celu posługuje się zarówno narzędziami ręcznymi, jak i mechanicznymi (strug, dłuta, pilniki, frezarki, wiertarki itp.). Najwięcej takich prac wykonuje przy budowie instrumentów fortepianowych i lutniczych.

Warsztat instrumentarza wyposażony jest obowiązkowo w narzędzia ślusarskie: szczypce, pilniki, narzynki, gwintowniki itp., a także przyrządy pomiarowe: suwmiarka, mikrometr, liniał. Oprócz narzędzi typowych dla ślusarza czy stolarza, używa się także narzędzi specjalistycznych, np. maszyny do owijania strun, miarki specjalistyczne do strun (grubość, długość).

Każdy element, mechanizm instrumentu winien być wykonany z największą precyzją. Wycinanie elementów, zwijanie i lutowanie blach, wiercenie otworów, sklejanie i montowanie poszczególnych części składowych instrumentu musi być wykonane starannie i dokładnie. Do stałych prac należą czynności wykończeniowe: szlifowanie mechaniczne i ręczne, polerowanie (metali i drewna), nakładanie powłok - lakierów, politur, emalii. Zdarza się, że przy pracach wykończeniowych instrument jest ozdabiany różnego rodzaju rzeźbieniami, inkrustowany ornamentami z metali szlachetnych i sztucznych mas ozdobnych, np. perłowej.

Do najistotniejszych prac wykończeniowych należy strojenie instrumentu. W tej czynności bardzo pomocnym jest tzw. kamerton wielofunkcyjny.

Całość prac instrumentarza wiąże się jednoznacznie z cechami artystycznymi wykonawstwa. Niezbędne są zdolności muzyczne wykonawcy - szczególnie przy

wytwarzaniu, rekonstrukcji i naprawach metodą rzemieślniczą. Wyjątkowa jest również pieczołowitość, konieczna dla uzyskania właściwej barwy brzmieniowej instrumentu i jego estetycznego wyglądu. Jest to więc z natury rzemiosło artystyczne.

Środowisko pracy

materialne środowisko pracy

Praca instrumentarza muzycznego wykonywana jest w zależności od wielkości zakładu w halach przemysłowych (fabryki fortepianów, pianin, organów, instrumentów dętych, perkusyjnych, lutniczych, harmoniowych) lub w warsztatach rzemieślniczych. W niektórych specjalnościach montera instrumentów muzycznych istnieje zwiększone ryzyko zapadania na choroby zawodowe, takie jak np. ołowica - w produkcji instrumentów dętych i perkusyjnych. W produkcji instrumentów lutniczych występuje kontakt z drewnem, zawierającym substancje alergenne (pernambuk, mahoń). Także w innych specjalnościach instrumentarskich istnieje zagrożenie zatrucia alergicznego lub chemicznego, szczególnie przy pracy z odczynnikami chemicznymi, kwasami czy lakierami. Ze względu na pracę narzędziami ślusarsko- mechanicznymi, istnieje ryzyko doznania urazów (skaleczenia, zdraśnięcia itp.).

warunki społeczne

Praca montera instrumentów muzycznych (instrumentarza) ma charakter indywidualny i samodzielny, tylko w dużych fabrykach - zespołowy. Większość warsztatów rzemieślniczych zatrudnia jedną, dwie osoby, które wykonują wszystkie czynności związane z produkcją lub naprawą. W pracy rzemieślnika kontakty z ludźmi są dość częste. Polegają na świadczeniu usług, udzielaniu odpowiedzi, rad związanych z działaniem, przechowywaniem i konserwowaniem instrumentu muzycznego.

warunki organizacyjne

Instrumentarz muzyczny w zakładzie produkcyjnym pracuje w czasie normowanym.

W zakładach rzemieślniczych: jako uczeń, czeladnik, stażysta, pracownik, także podlega normom pracowniczym, lecz jako właściciel zaangażowany w przygotowanie, organizowanie, wykonanie nie podlega żadnym ścisłym normom godzinowym.

W wypadkach usługi terminowej (koncertów, nagrań) wymagana jest dyspozycyjność, niezależnie od dnia i zwyczajowego czasu pracy.

W czasie pracy przy maszynach i chemikaliach jest konieczny odpowiedni, ochronny ubiór, ze względu na higienę oraz bezpieczeństwo. Natomiast przy wielu pracach w warsztacie ubiór może być dowolny.

Zależności organizacyjne wiążą się z wielkością zakładu. W warsztatach rzemieślniczych występuje relacja mistrz (właściciel) - czeladnik, uczeń, pracownik; a w innych można być podwładnym, kierownikiem lub mieć samodzielne stanowisko pracy.

Wymagania psychologiczne

Ze względu na wyrób precyzyjnych przedmiotów, jakimi są instrumenty muzyczne niezwykle ważna w tym zawodzie jest dokładność i cierpliwość. Liczy się dobra

koordynacja wzrokowo - ruchowa, dobry wzrok, zręczność rąk i palców. Niezbyt precyzyjne wykonanie otworu czy montażu jakiegoś elementu powoduje nieczyste brzmienie instrumentu i co za tym idzie cała praca musi być wykonana od początku. Niezbędna jest również zdolność koncentracji uwagi, wyobraźnia przestrzenna i myślenie twórcze (lutnik, instrumentarz fortepianowy) a także uzdolnienia techniczne i artystyczne (przedstawiciele wszystkich specjalizacji powinni umieć grać na instrumentach muzycznych).

Przydatna może być umiejętność rzeźbienia, zdolności plastyczne (prace wykończeniowe), oraz uzdolnienia rachunkowe (wytwarzanie strun - wyliczanie długości i grubości według określonych wzorów). Ze względu na różnorodność prac bardzo przydatna jest zdolność przerzucania się z jednej czynności na drugą, a także umiejętność pracy w szybkim tempie (naprawa instrumentu tuż przed koncertem). Niektóre czynności są nużące i monotonne, np. wytwarzanie młoteczków do fortepianu, dlatego przydatna jest cierpliwość. Różnorodność materiału niezbędnego do wykonywania tego zawodu wymaga dobrej pamięci.

Wymagania fizyczne i zdrowotne

Pracę montera instrumentów muzycznych zaliczyć można do prac średnio ciężkich. Ważna jest prawidłowa budowa ciała, dobra sprawność obu rąk i nóg, słuch muzyczny oraz ogólnie dobry stan zdrowia. Nie powinny podejmować nauki w zawodzie osoby bez słuchu muzycznego, cierpiące na chroniczne stany chorobowe skóry oraz alergie, zaburzenia równowagi, a także o słabym wzroku.

W większych zakładach produkcyjnych na niektórych stanowiskach jest możliwe zatrudnienie osób niepełnosprawnych-z niesprawnością ruchową nóg (instrumentarstwo lutnicze, harmoniowe).

Warunki podjęcia pracy w zawodzie

Do podjęcia pracy w tym zawodzie niezbędne jest posiadanie wykształcenia zawodowego o specjalności instrumentarstwo muzyczne. Nauka polega głównie na kształceniu w warsztacie rzemieślniczym. W niektórych specjalizacjach, np. lutnictwo czy instrumentarstwo fortepianowe, istnieje możliwość nauki w szkołach średnich. Adresy można uzyskać w Salach Informacji Zawodowej mieszczących się przy Rejonowych Urzędach Pracy oraz w Poradniach Psychologiczno-Pedagogicznych.

Możliwości awansu w hierarchii zawodowej

Możliwości kariery zawodowej w tym zawodzie są dość ograniczone. Po ukończeniu nauki zdaje się egzamin czeladniczy, a po kilku latach pracy można zdawać egzamin mistrzowski.

Mistrz może otworzyć własny zakład. W dużej fabryce można zostać po kilku latach pracy brygadzystą, a następnie szefem produkcji, w zależności od swojej fachowości i stopnia znajomości przedmiotu pracy.

W wypadku zakładów rzemieślniczych, nie bez znaczenia są awanse w hierarchii nominacji przez Izby Rzemieślnicze na funkcje członków lub przewodniczących komisji egzaminacyjnych, rzeczoznawców branżowych Izb Rzemieślniczych, rzeczoznawców (biegłych) sądowych, organizacji technicznych. Formą awansu jest także zatrudnienie

na stanowiskach konserwatorów w ważniejszych instytucjach lub szkołach muzycznych, gdzie powinny być stosowane kryteria wykształcenia i wykształcenia zawodowego na podstawie dowodów kwalifikacji zawodowych.

Możliwości podjęcia pracy przez dorosłych

W zawodzie monter instrumentów muzycznych można podjąć pracę w każdym wieku, pod warunkiem posiadania odpowiednich predyspozycji i po odpowiednim przeszkoleniu w warsztacie rzemieślniczym. Jednak czas szkolenia ogranicza okresowo rentowność zakładu. W związku z tym ryzyko kosztów szkolenia dorosłego, szczególnie jako np. pracownika niewykwalifikowanego jest zbyt duże, aby było możliwe częste stosowanie tego rodzaju praktyk.

Możliwości zatrudnienia

Informacje będą sukcesywnie uzupełniane.

Zawody pokrewne

- lutnik
- organmistrz
- stroiciel instrumentów muzycznych
- technik instrumentów muzycznych - fortepiany i pianina
- wzorcarz instrumentów muzycznych

Polecana literatura

Drobner. M. Instrumentoznawstwo i akustyka. PWM Kraków 1971.

Fadiejew, I. Ałłon S. Naprawa i strojenie fortepianów i pianin.

Mała encyklopedia muzyki. PWM Kraków 1968.

Patrzę, podziwiam, poznaję. Instrumenty muzyczne. Wyd. Arkady